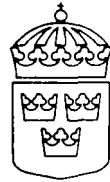

Trafikutskottets betänkande

1989/90:TU2

Inriktningen av televerkets verksamhet åren
1990–1992

1989/90
TU2

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet vad som förordas i 1989 års budgetproposition *dels* om inriktningen av televerkets verksamhet under perioden 1990–1992, *dels* om servicemål och ramar för verksamheten under samma period.

I betänkandet behandlas vidare motionsyrkanden om bl.a. telepolitikens inriktning, televerkets myndighetsutövning och verksamhetsform, televerkets investeringar och statskapital samt taxefrågor med särskild tonvikt på frågan om handikappades avgifter för nummerupplysning.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Till betänkandet är fogat 14 reservationer. De avser följande frågor och partier.

- Den svenska telepolitiken och telepolitiken inom EG (vpk).
- Grundläggande telekommunikationer (vpk).
- Förbättrad teleservice i glesbygd (mp).
- Televerkets myndighetsutövning (m och mp).
- Televerkets verksamhetsform (m och fp).
- Televerkets dotterföretag (m och fp).
- Utbyggnad av datanät utanför storstadsområdena (mp).
- Teleinvesteringar av regionalpolitisk betydelse (vpk och mp).
- Televerksinvesteringar med inriktning på företagen (vpk).
- Uppskrivning av televerkets statskapital (fp).
- Handikappades krav på telekommunikationer (vpk).
- Handikappades avgifter för nummerupplysning (fp, vpk och mp).
- Texttelefonering för döva och talskadade (vpk).
- Televerkets satsning på kabel-TV (vpk).

Till betänkandet är vidare fogat tre särskilda yttranden.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1988/89:100 bilaga 8 (kommunikationsdepartementet) under avsnittet Telekommunikationer (s. 154–166)

1. att riksdagen godkänner vad föredragande departementschefen förordat om inriktningen av televerkets verksamhet under perioden 1990–1992,

2. att riksdagen godkänner de servicemål och ramar som föredragande departementschefen har förordat för televerkets verksamhet under perioden 1990–1992.

Motionerna

1988/89:T225 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

25. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om telepolitiken.

1988/89:T234 av Kenth Skårvik m.fl. (fp) vari yrkas

19. att riksdagen beslutar om en sådan uppskrivning av televerkets avkastningskrav att inleveransen till statsbudgeten blir ytterligare 450 milj.kr.

1988/89:T237 av Inger Schörling m.fl. (mp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motion 1988/89:A453 (mp) anförts om post-, tele- och datakommunikation.

1988/89:T801 av Karin Israelsson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gemensamt telefonabonnemang för familjer med gymnasieelever boende på annan ort.

1988/89:T802 av Lena Öhrsvik och Margareta Persson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ansvar för och finansiering av goda telekommunikationer för handikappade.

1988/89:T803 av Britta Bjelle och Anders Castberger (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om enhetliga telefonnummer för vissa myndigheter.

1988/89:T804 av Anita Stenberg och Ragnhild Pohanka (båda mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att förhindra avgiftshöjning för nummerupplysning till synskadade.

1988/89:T805 av Hans Dau (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts beträffande teletaxor.

1988/89:T806 av Doris Håvik och Margareta Persson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om teletaxor.

1988/89:T807 av Elver Jonsson och Lars Sundin (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att abonnemangskostnader för institutionsboende, ideella föreningar och församlingar ges en generös utformning.

1988/89:T809 av Börje Nilsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dövas och talskadades texttelefonering.

1988/89:T810 av Arne Andersson i Gamleby m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om telenätet i Kalmar län.

1988/89:T811 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär sådana initiativ att samtliga abonnenter inom Östergötlands län återfinns i någon av länets två katalogdelar.

1988/89:T812 av Roy Ottosson och Åsa Domeij (båda mp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att större investeringar av regionalpolitisk betydelse i telenätet skall göras till föremål för såväl debatt som beslut i riksdagen.

1988/89:T813 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att telekommunikationerna i Sverige bör utvecklas oberoende av förhållandena inom EG,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den nuvarande telepolitiken bör ersättas av en inriktning mot god tillgänglighet och service för grundläggande telekommunikationer,

4. att riksdagen hos regeringen hemställer om en fullständig redovisning av televerkets satsning på kabel-TV-området,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att televerkets förslag till taxehöjningar för vanliga abonnenter bör avstyrkas,

6. att riksdagen uttalar att de av televerkets investeringar som görs med inriktning på företagen skall belasta företagen genom avgifter.

1988/89:T814 av Elisabeth Fleetwood och Gullan Lindblad (båda m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om samtidig förbättring och besparing vid dövas och talskadades texttelefonering.

1988/89:T815 av Rolf Clarkson m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televerkets driftsform,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televerkets myndighetsutövning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kvarvarande telemonopol,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utredning om möjligheterna att ge Teleinvests dotterföretag en bredare ägarbas eller att försälja dem,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om teknisk utbyggnad av telenätet,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om teletaxor.

1988/89:T816 av Barbro Sandberg och Kerstin Ekman (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om televerkets avgiftshöjning på nummerupplysning.

1988 års riksdagsbeslut om telepolitikens mål och inriktning m.m.

1989/90: TU2

Riksdagen beslutade i maj 1988 om mål och inriktning för telepolitiken m.m. (prop. 1987/88:118, TU 28, rskr. 402). Enligt beslutet är *det övergripande målet för telepolitiken* att medborgarna, näringslivet och den offentliga förvaltningen i landets olika delar skall erbjudas en tillfredsställande tillgång på telekommunikationer till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad.

Det sålunda angivna målet vidareutvecklas i beslutet i följande fem delmål.

- Telesystemet skall utformas så att det ger en god tillgänglighet och service för grundläggande telekommunikationer.
- Telesystemet skall utformas så att det bidrar till ett effektivt resursutnyttjande i samhället som helhet. Samtidigt skall telesystemet i sig vara effektivt.
- Telesystemet skall utformas så att utvecklingsmöjligheterna tas till vara.
- Telesystemet skall utformas så att det bidrar till regional balans och möjliggör sociala hänsynstaganden.
- Telesystemet skall vara uthålligt och tillgängligt under kriser och i krig.

1988 års riksdagsbeslut omfattar också *telepolitikens inriktning*. Beslutet i den delen innebär i korthet följande.

- Statens åtgärder skall utformas i en dialog med intressenterna. Televerkets nätutbyggnadsplaner skall förankras på regional och lokal nivå.
- Konsumenterna skall ha så stor valfrihet som möjligt i sin användning av teletjänster.
- Staten skall skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens på utrustningsmarknaden och vid utveckling av teletjänster.
- Staten skall ansvara för att det finns ett sammanhållet och öppet telenät som täcker hela landet.
- Kostnaderna för att ge alla tillgång till grundläggande telekommunikationer och för att tillgodose totalförsvarets intressen skall betalas solidariskt.

I samband med beslutet om telepolitikens mål och inriktning beslutade riksdagen vidare om *inriktningen och omfattningen av televerkets verksamhet* under perioden 1988–1991. Enligt beslutet skall verksamheten inriktas på

- en fortsatt koncentration på nätutveckling och nättjänster,
- effektivisering och behovsanpassning av investeringarna,
- åtgärder för att möta en ökande konkurrens,
- en ökad kostnadsanpassning av avgifterna som delvis får ske selektivt.

Propositionens förslag

I den proposition som utskottet nu har att behandla föreslår regeringen att riksdagen godkänner vad föredragande departementschefen förordar *dels* om inriktningen av televerkets verksamhet under perioden 1990–1992, *dels* om servicemål och ramar för verksamheten under samma period.

I fråga om den generella inriktningen av verksamheten framhåller departementschefen att han inte ser någon anledning att föreslå någon

förändring av 1988 års riksdagsbeslut i den delen. Departementschefen understryker att televerkets primära mål och basen för dess verksamhet är att – inom de ramar som statsmakterna fastställer i form av högsta godtagbara prishöjningar och lägsta accepterade soliditet – utforma telesystemet så att det ger god tillgänglighet och service för grundläggande telekommunikationer.

Departementschefen finner det inte möjligt eller lämpligt att staten tar ett övergripande ansvar för annat än de grundläggande telekommunikationerna. Staten bör dock genom televerket kunna erbjuda andra telekommunikationer än de grundläggande. Vad riksdag och regering primärt bör behandla är enligt departementschefen servicemål för de grundläggande telekommunikationerna. De viktigaste servicemålen är mått på framkomlighet och tillförlitlighet i telefonnätet samt leveranstider och underhåll för anslutningar. Departementschefen anser inte att det finns skäl att föreslå någon ändring i de servicemål som riksdagen fastställde år 1988. Riksdagens beslut i den delen innebär att målet för framkomlighet skall vara i genomsnitt minst 98 % fr.o.m. år 1988. Målet för felavhjälpning är att minst 55 % av felen skall vara åtgärdade inom 8 arbetstimmar helgfri måndag till fredag. I genomsnitt skall ett fel vara åtgärdat inom högst 2,1 arbetsdagar. I fråga om leveranstiden för anslutning till telefonnätet är målet 17 dagar.

Vad gäller televerkets taxor erinrar departementschefen att riksdagen år 1987 (prop. 1986/87:100 bil. 8, TU 17, rskr. 212) godkände en taxeomläggning som innebär att verket ges möjlighet att successivt anpassa sina taxor till vad som är affärsmässigt inom ramen för de krav som ställs på service, regional balans och sociala hänsyn. Den genomsnittliga prishöjningen under perioden 1990–1992 beräknas bli ca 3 % per år. En sådan prisutveckling bör enligt departementschefen kunna accepteras.

Departementschefen erinrar vidare om statsmakternas beslut (prop. 1987/88:118, TU 28, rskr. 402) att televerkskoncernen skall ha en soliditet på minst 65 %. Det finns ingen anledning – framhåller han – att nu revidera soliditetskravet.

Utskottet

1. Telepolitikens inriktning m.m.

Utskottet tillstyrker att riksdagen godkänner vad departementschefen förordat om *inriktningen av televerkets verksamhet* under perioden 1990–1992.

Vidare tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner de *servicemål och ramar* som departementschefen förordat för televerkets verksamhet under perioden 1990–1992.

I motion T813 (vpk) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att telekommunikationerna i Sverige bör utvecklas oberoende av *telepolitiken inom EG*.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att telekommunikationerna i Sverige bör utvecklas med utgångspunkt i de förhållanden som råder här. Däremot synes det inte eftersträvansvärt – eller ens möjligt – att skydda

televerkets verksamhet genom att söka hindra konkurrens och bevara monopolverksamhet. Den tekniska utvecklingen medför nämligen att eventuella konkurrenter utan svårighet kan kringgå formella monopol. Med det sagda avstyrks motionsyrkandet.

I motion T813 (vpk) yrkas vidare att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att den nuvarande nyliberala inriktningen av telepolitiken bör ersättas av en inriktning mot god tillgänglighet och service för *grundläggande telekommunikationer*.

Utskottet erinrar om det av riksdagen förra året fastställda övergripande målet för telepolitiken – att medborgarna, näringslivet och den offentliga förvaltningen i landets olika delar skall erbjudas en tillfredsställande tillgång på telekommunikationer till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad. Vidare erinras om det av riksdagen likaledes fastställda delmålet att telesystemet skall utformas så att det ger en god tillgänglighet och service för grundläggande telekommunikationer. Slutligen erinras om utskottets ställningstagande ovan till de servicemål för televerkets verksamhet som föreslås i propositionen. Av det anförda följer att syftet med motionsyrkandet torde få anses tillgodosett, varför ett bifall till detsamma avstyrks.

2. Vissa övergripande frågor om inriktningen av televerkets verksamhet

I motion T237 (mp) framhålls att *en god teleservice* måste upprätthållas över hela landet. Varje försämring i glesbygden gör det svårare att bo kvar där, säger motionärerna. Televerket bör få klara direktiv från riksdagen att bibehålla och förbättra denna service.

Som utskottet redan framhållit är det av riksdagen fastställda övergripande målet för telepolitiken att medborgarna, näringslivet och den offentliga förvaltningen i landets olika delar skall erbjudas en tillfredsställande tillgång på telekommunikationer till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad. De av riksdagen likaledes fastställda delmålen för telepolitiken innebär bl.a. att telesystemet skall utformas så att det bidrar till regional balans.

I den proposition som låg till grund för riksdagens beslut våren 1988 om telepolitikens mål och inriktning m.m. förutskickades att regeringen skulle tillkalla en parlamentarisk utredning med uppgift att närmare utreda statens regionalpolitiska och sociala ansvar på post- och teleområdena. Så skedde i maj 1988, då den s.k. post- och teleutredningen (K 1988:02, Dir. 1988:11) tillsattes. Ordföranden och elva andra företrädare för utredningen omkom vid den tragiska flygolyckan i Oskarshamn i maj innevarande år. Utredningens uppgift kommer emellertid att fullföljas, och dess betänkande väntas föreligga i december innevarande år.

Med hänvisning till det anförda och i avvaktan på resultatet av post- och teleutredningens arbete avstyrker utskottet motion T237 (mp) i nu berörd del.

I motion T815 (m) framhålls att *televerkets myndighetsutövning* helt bör skiljas från den affärsdrivande verksamheten.

Riksdagens telepolitiska beslut våren 1988 omfattade också godkännande

av ett regeringsförslag om att inrätta en ny statlig myndighet, statens telenämnd. Nämnden, vars verksamhet inleddes den 1 juli innevarande år (prop. 1988/89:93, TU 21, rskr. 248), har till uppgift främst att utfärda föreskrifter för anslutning av utrustning till televerkets anläggningar och att registrera utrustning som får anslutas till det allmänna telenätet. I och med nämndens tillkomst utgör frekvenstilldelning inom radiokommunikationsområdet televerkets enda kvarvarande myndighetsuppgift. Som också framgår av fjolårets telepolitiska beslut skall televerket – i avvaktan på en översyn av grunderna för fördelning av frekvensutrymme – behålla sina myndighetsuppgifter på området. Översynen pågår för närvarande, enligt vad utskottet erfarit. Utskottet finner inte skäl ompröva riksdagens ställningstagande och avstyrker motionsyrkandet.

I motion T815 (m) begärs vidare en *översyn av kvarvarande telemonopol*.

De sista kvarvarande delarna av televerkets s.k. anslutningsmonopol – dvs. monopol på att ansluta utrustning till telenätet – har numera avvecklats. (Något formellt monopol att anlägga och driva telenät har aldrig funnits i vårt land). Monopolet på telefonautomater avvecklades den 1 januari 1989. Från den 1 juli innevarande år får vidare kontorsväxlar som uppfyller föreskrivna villkor anslutas till televerkets anläggningar. Syftet med motionsyrkandet torde följaktligen få anses tillgodosett, varför ett bifall till detsamma avstyrks.

3. Televerkets verksamhetsform m.m.

I motionerna T225 (m) och T815 (m) framhålls att televerket bör driva sin verksamhet i aktiebolagsform.

Som utskottet tidigare framhållit – senast i sitt av riksdagen godkända betänkande TU 1987/88:13 om trafikpolitikens mål och inriktning – har affärsverkens ställning förändrats kraftigt under senare år. För flera av verken, bl.a. televerket, gäller att statsmakternas styrning sker på grundval av rullande treårsplaner. Dessa förändringar har lett till att affärsverken blivit självständigare och mer marknadsinriktade. I det nämnda betänkandet betonade utskottet vidare att det, vid sidan av de ekonomiska mål som statsmakterna lagt fast, finns andra samhällsrelaterade mål som affärsverkens verksamhet syftar till att uppnå. Som exempel på mål av sistnämnda art angavs de regionalpolitiska hänsynstaganden som görs i bl.a. televerkets verksamhet. Vidare framhölls att de uppgifter som affärsverken svarar för är av stort allmänt intresse och direkt eller indirekt berör stora delar av samhället. Det erinrades dessutom om att flera av affärsverken – som t.ex. televerket – har betydelsefulla uppgifter inom totalförsvaret. Av de sålunda anförda skälen avstyrkte utskottet motionsyrkandet om en "bolagisering" av affärsverken. Utskottet har inte ändrat uppfattning i frågan och avstyrker därför även de nu aktuella motionsyrkandena.

I motion T815 (m) behandlas också *televerkets dotterföretag*. Motionärerna erinrar om att televerket via Teleinvest AB äger ett flertal dotterföretag och framhåller att verket förutsättningslöst bör låta utreda vilka företag som kan säljas eller ges en bredare ägarkrets.

I sitt av riksdagen godkända betänkande om vissa telefrågor TU 1984/85:28 (prop. 100 bil. 8 och prop. 158, rskr. 382) betonade utskottet vikten av att televerket, som förvaltare av ett telenät, verkar och skaffar sig breda kunskaper inom hela telekommunikationsområdet. Televerket har – framhålls det i betänkandet – i motsats till övriga europeiska teleförvaltningar sedan länge haft en omfattande egen industriell verksamhet och en därmed sammanhängande, omfattande utvecklingsverksamhet. Verket har genom egna utvecklingsinsatser åstadkommit konkurrenskraftiga produkter och system som tillverkas inom televerkets industrier. Därigenom har verket också uppnått en starkare ställning gentemot andra leverantörer. Resultatet av televerkets verksamhet har även varit till nytta för övrig svensk exportindustri och bidragit till svenska exportframgångar. Intresset av goda telekommunikationer – underströk utskottet – tillgodoses bäst genom att televerkets breda verksamhet bibehålls. Den verksamhet som bedrivs i verkets bolag bör vara ett naturligt stöd och komplement till televerkets egen, och den bör vara inordnad i en koncernstrategi. Televerket bör ha ett övergripande ansvar för telekommunikationerna i hela landet, vilket innebär att även sociala och regionalpolitiska hänsyn måste tas.

Vidare erinrar utskottet om riksdagens beslut med anledning av proposition 1986/87:99 om ledningen av den statliga förvaltningen (KU 29, rskr. 226). Enligt detta beslut bör affärsverken och deras dotterbolag behandlas som en sammanhållen grupp av företagsenheter, en koncern. Riksdagens och regeringens styrning av koncernen bör utövas genom affärsverket som moderföretag, och affärsverken bör ledas av styrelser som också är koncernstyrelser. Det bör i enlighet härmed i första hand ankomma på koncernstyrelsen att, utifrån de riktlinjer som statsmakterna lagt fast, avgöra vilka dotterföretag som skall finnas i koncernen.

Vad utskottet sålunda anfört synes ägnat att i huvudsak tillgodose syftet med motionsyrkandet, varför detsamma avstyrks.

4. Televerkets investeringar

I motion T815 (m) framhålls att det är viktigt för näringslivet och från regionalpolitisk synpunkt att *digitala teleförbindelser* med tillräckligt stor kapacitet kan erbjudas på alla platser i landet. I annat fall är risken stor – säger motionärerna – att orter utan sådana förbindelser kommer att bli omöjliga som lokaliseringsorter för nyetablerade företag.

Liknande synpunkter framförs i motion T225 (m).

Enligt vad utskottet erfarit medför den omfattande utbyggnad av telenätet som för närvarande pågår att digitaliseringsgraden snabbt ökar. 31 % av alla televerkets kunder är nu anslutna till AXE-stationer, och 60 % av kunderna finns inom riktnummerområden med AXE. En fortsatt hög investeringsnivå väntas medföra att motsvarande värden i slutet av år 1995 blir 65–70 % resp. 95–100 %. Normalt överförs trafik till och från AXE-stationer på digitala förbindelser. Vad utskottet sålunda anfört synes ägnat att tillgodose syftet med motionsyrkandet. Ett bifall till detsamma avstyrks följaktligen.

I motion T237 (mp) framhålls att datakommunikationen bör byggas ut i regioner utanför storstadsområdena. Det är särskilt angeläget – säger motionärerna – att utveckla sådana tjänster som gör det enklare för olika kvalificerade arbetsplatser såsom företagsledning, konsultverksamhet, statlig administration, utbildning och forskning att etablera sig och verka i landsorten. Televerket bör ges klara direktiv om *utbyggnad av datanät*.

Utskottet vill med anledning av detta motionsyrkande erinra om att riksdagens telepolitiska beslut förra året bl.a. innebär att statens övergripande ansvar på teleområdet avser de grundläggande telekommunikationerna, dvs. i första hand telefoni. Staten skall dock genom televerket kunna erbjuda andra telekommunikationer än de grundläggande. Datatrafiken utgör en del av trafiken via det allmänna telenätet. Detta byggs ut i takt med kundernas efterfrågan. Härigenom ökas televerkets kapacitet att tillgodose krav på även andra tjänster än de grundläggande från kunder i såväl tätorter som glesbygd. Någon kapacitetsbrist för datakommunikation föreligger inte enligt verkets bedömning, och problem av den art som behandlas i motionen väntas inte heller uppstå inom överskådlig tid. Utskottet, som inte ifrågasätter televerkets bedömning, finner sålunda syftet med motionsyrkandet tillgodosett och avstyrker därför detsamma.

I motion T812 (mp) yrkas att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna att större *teleinvesteringar av regionalpolitisk betydelse* skall göras till föremål för såväl debatt som beslut i riksdagen.

Som utskottet framhållit i det föregående sker statsmakternas styrning av televerket numera på grundval av rullande treårsplaner som verket upprättar. Planerna avser framför allt inriktningen av televerkets verksamhet under de närmaste åren. I samband därmed kan naturligtvis också telepolitikens allmänna inriktning behandlas. Som också framgår av vad utskottet ovan anfört har post- och teleutredningen till uppgift bl.a. att bedöma och föreslå preciseringar av statens regionalpolitiska och sociala ansvar på tele- och postområdena. Utredningen skall vidare föreslå lämpliga former för förankring av televerkets nätutbyggnadsplaner på regional och lokal nivå.

Med hänvisning till det anförda och i avvaktan på resultatet av post- och teleutredningens arbete avstyrker utskottet motionen.

I motion T813 (vpk) framhålls att *televerksinvesteringar med inriktning på företagen* skall belasta företagen genom avgifter.

Enligt vad utskottet erfarit tillgodoser televerket i sin taxesättning motionärernas önskemål. Någon riksdagens åtgärd synes sålunda inte påkallad med anledning av motionsyrkandet, varför detsamma avstyrks.

I motion T810 (s) framställs önskemål om att en *modernisering av telenätet i norra Kalmar län* skall tidigareläggas i förhållande till nuvarande planer.

Enligt televerkets bedömning – som utskottet under hand inhämtat – är ifrågavarande landsdel, jämförd med övriga landet, väl tillgodosedd med möjligheter för alla slags telekommunikationer. Dessutom pågår nu i hela landet en snabb nätutbyggnad som beräknas väl svara mot den förväntade kommunikationsutvecklingen. Då syftet med motionen sålunda synes tillgodosett avstyrker utskottet densamma.

5. Televerkets statskapital

1989/90:TU2

I motion T234 (fp) yrkas att riksdagen beslutar om en sådan uppskrivning av televerkets avkastningskrav att inleveransen till statsbudgeten blir ytterligare 450 milj.kr.

Utskottet vill med anledning av detta motionsyrkande erinra om riksdagens beslut (prop. 1983/84:100 bil 8, TU 16, rskr. 249) att *dels* omvandla televerkets statskapital per den 30 juni 1984 till ett amorteringsfritt statslån att redovisas som en långfristig skuld i verkets räkenskaper och med en ränta som är lika med statens utlåningsränta, *dels* bilda ett nytt fast statskapital genom en uppvärdering av vissa av televerkets fastigheter med 1 760 milj.kr. Statens krav på överskott skulle baseras på detta nya statskapital. Räntesatserna sattes till statens avkastningsränta (för närvarande 11,75 %). Televerket beräknas enligt proposition 1988/89:150 (kompletteringspropositionen) för nästa budgetår inleverera 206,8 milj.kr. i rörelseöverskott till statsverket ($1\ 760 \times 11,75\ \% = 206,8$). Om inleveranskravet höjs med 450 milj.kr. skulle detta innebära en avkastningsränta på drygt 37 % på statskapitalet, något som utskottet inte vill förordas. En så kraftig ökning av inleveranserna till statsbudgeten som motionärerna föreslår skulle vidare försämra televerkets likviditet och soliditet. Detta skulle i sin tur innebära att teleabbonnenterna genom höjda taxor belastas med kostnader som verket inte självt kan påverka eller förutse. Utskottet kan för sin del inte förordas sådana kostnadsökningar och avstyrker motionsyrkandet.

6. Taxefrågor

I motion T815 (m) behandlas bl.a. en *kostnadsanpassning av televerkets taxor*. Motionärerna framhåller att dagens taxor inte återspeglar de verkliga kostnaderna för olika nättjänster. Långdistanstrafiken har blivit billigare och ger i dag – trots låga taxor – ett ekonomiskt överskott, samtidigt som full kostnadstäckning inte kan nås i de lokala näten. Även den internationella trafiken ger ett betydande överskott. Televerket bör – betonar motionärerna – ha som målsättning att successivt anpassa sina taxor efter de verkliga kostnaderna. Dock bör det nuvarande systemet med kostnadsgaranti för ett första abonnemang till varje hushåll fortsätta att gälla, eftersom detta är av stor betydelse för bl.a. glesbygdens befolkning. Vidare framhåller motionärerna att televerket självt bör få bestämma över taxor och avgifter för att därigenom kunna uppnå de av riksdagen uppsatta målen.

Som nämnts inledningsvis godkände riksdagen våren 1987 en taxeomläggning som innebär att televerket ges möjlighet att successivt anpassa sina taxor till vad som är affärsmässigt inom ramen för de krav som ställs på service, regional balans och sociala hänsyn. Av nu föreliggande proposition framgår att den närmare innebörden av dessa krav övervägs av post- och teleutredningen. Bakgrunden till den av riksdagen år 1987 godkända taxeomläggningen redovisades i 1987 års budgetproposition. Där framhölls bl.a. att regeringen funnit starka regionalpolitiska motiv för att fortsätta att minska kostnaderna för rikssamtalen. Vidare framhölls att utlands- och rikssamtal i genomsnitt var dubbelt så dyra som televerkets kostnader för dem. Ny teknik och ett allt informationsintensivare produktionsätt gör det intressant och

möjligt för företagen – sades det vidare i propositionen – att slippa dessa överpriser genom att leda trafiken vid sidan av det allmänna telenätet. Stora kunder eller med televerket konkurrerande företag kan etablera egna långdistansnät och utnyttja televerkets lokalnät för att nå slutanvändarna. Med den taxesättning som då tillämpades skulle televerket komma att göra stora förluster på sin del av ett sådant nät, dvs. kraftigt subventionera konkurrenterna. Intäkterna från storföretagen framhölls vidare vara helt avgörande för televerkets ekonomi. Om intäkterna från stora kunder föll bort skulle det få starkt negativa konsekvenser både för hushåll och mindre företag. De minskande inkomsterna skulle behöva kompenseras genom kraftiga avgiftshöjningar eller inskränkningar i de samhälleliga kraven på televerket. Regeringen hade mot den angivna bakgrunden funnit det motiverat att i god tid och under kontrollerade former genomföra en omläggning mot ökad kostnadsanpassning, även om den på kort sikt skulle innebära vissa kostnadsökningar för en del abonnenter.

Utskottet erinrar vidare om att riksdagens telepolitiska beslut förra året bl.a. innebar godkännande av en ökad kostnadsanpassning av televerkets taxor och att denna anpassning delvis skulle få ske selektivt.

Det anförda är enligt utskottets mening ägnat att tillgodose syftet med motionärernas krav på en ökad kostnadsanpassning av televerkets taxor. Vad gäller kravet på att televerket självt skall få bestämma sina taxor och avgifter vill utskottet fästa uppmärksamheten på teleförordningen (1985:765). Av denna framgår att verket fastställer villkor och avgifter för att utnyttja det allmänna telenätet med undantag för abonnemangsavgifter och samtalsmarkeringsavgiften, vilka fastställs av regeringen. Även övriga villkor och avgifter inom olika verksamhetsområden fastställs av televerket. Ändringar av större eller principiell betydelse i avgiftssystemen skall dock underställas regeringen. Regeringens roll vid fastställandet av televerkets taxor och avgifter skall enligt utskottets mening ses mot bakgrund av statens regionalpolitiska och sociala ansvar på teleområdet.

Med hänvisning till det anförda och i avvaktan på resultatet av post- och teleutredningens arbete avstyrker utskottet motionsyrkandet.

Telekommunikationer och avgifter för handikappade behandlas i ett flertal motioner.

I motion T802 (s) betonas att televerket för närvarande har och även fortsättningsvis bör ha ett ansvar att i sin verksamhet ta hänsyn till de *handikappades krav på telekommunikationer* genom anpassning av system och produkter eller i sin forsknings- och utvecklingsverksamhet. En solidarisk finansiering för handikappinsatser bör införas – säger motionärerna – genom t.ex. avgifter från olika aktörer på teleområdet, så att dessa insatser inte bekostas bara av televerket.

I avvaktan på resultatet av post- och teleutredningens arbete är utskottet inte berett att förorda någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen, varför densamma avstyrks.

I motionerna T804 (mp), T805 (m), T806 (s), T813 (vpk) och 816 (fp) behandlas televerkets beslut att fr.o.m. den 1 april 1989 höja *avgiften för*

nummerupplysning till 23 öre per varannan sekund mot tidigare 23 öre per samtal. Genomsnittskostnaden per förfrågan beräknas därmed uppgå till 5,75 kr. I motionerna framhålls att många synskadade inte kan använda telefonkatalogen och därför i avsevärd utsträckning är beroende av nummerupplysningens tjänster. Motionärerna finner det orimligt att de synskadade skall drabbas av en så kraftig avgiftshöjning och föreslår att kostnaderna för nummerupplysningen finansieras på annat sätt än det televerket har beslutat om.

Enligt vad utskottet under hand inhämtat från televerket expedierade nummerbyråen ca 40 miljoner anrop under år 1988. Verkets kostnad för denna service uppgick till ca 350 milj.kr. Efterfrågan på nummerbyråns tjänster har ökat kraftigt på senare år. En snabbt växande grupp av användare är mobiltelefoninnehavare. De som mest utnyttjar nummerupplysningen är enligt televerket heltidsanställda höginkomsttagare som ringer privat eller för sina företags räkning. Hälften av televerkets abonnenter använder inte nummerupplysningen ens en gång per år. Bland de handikappade är det endast 4 % som använder nummerupplysningen flera gånger per vecka. 58 % av dem använder den aldrig och 19 % en à två gånger per år eller ändå mera sällan. I stället för att låta samtliga abonnenter betala en höjd abonnemangsavgift med 15 kr. per kvartal valde verket att låta de abonnenter som utnyttjar tjänsten betala för denna. För att inte handikappade skall drabbas har televerket beslutat att ge alla handikappade som inte kan använda telefonkatalogen en rabatt på 7 % på sina samtalskostnader. För det fåtal handikappade som har större kostnader för nummerupplysning än vad som täcks av den allmänna rabatten lämnar televerket en individuell, extra rabatt i syfte att ge full kompensation. Per den 23 augusti 1989 hade televerket mottagit ca 5 200 ansökningar om rabatt på 7 % och ca 130 ansökningar om den extra rabatten.

Utskottet har vidare erfarit att regeringen uppdragit åt televerket att i samråd med berörda handikapporganisationer utvärdera den metod för kompensation till de handikappade som verket beslutat om. Resultatet av utvärderingen skall redovisas för regeringen senast den 1 maj 1990. I avvaktan härpå och på resultatet av post- och teleutredningens arbete avstyrker utskottet motionsyrkandena.

I motionerna T809 (s) och T814 (m) behandlas *texttelefonering för döva och talskadade*. Motionärerna vill att texttelefonförmedlingen skall göras effektivare – och därmed billigare både för abonnenter och staten – vid kommunikation med döva som kan tala. Motionärerna framhåller att i stort sett alla vuxendöva och många barndomsdöva kan tala. Vidare förordas i motionerna att man genom subventionering underlättar för icke handikappade, som ofta kommunicerar med texttelefonabbonenter, att skaffa texttelefoner. Härigenom skulle någon medverkan av televerkets förmedlingscentraler inte behövas. Vidare skulle abonnenterna få en förbättring i och med att ingen utomstående skulle kunna ta del av deras samtal.

Texttelefonering innebär att kommunikation mellan en hörselskadad och en icke handikappad abonnent förmedlas av en telefonist, som skriver vad den icke handikappade säger så att det kan läsas på den handikappades

texttelefon. Den hörselskadade abonnenten skriver sitt svar på texttelefonen och telefonisten läser upp svaret för den icke handikappade. Enligt vad utskottet erfarit gjorde televerket under våren 1988 med en provisorisk utrustning ett första prov med en utvecklad teknik för texttelefon, s.k. direkt tal. Direkt tal innebär att en döv person, som kan tala, talar direkt till en annan – icke handikappad – abonnent utan medverkan av telefonist vid någon av televerkets förmedlingscentraler. Den icke handikappades svar skrivs av en telefonist på en förmedlingscentral på den döves texttelefon. En förbättrad teknisk lösning för direkt tal provades i början av innevarande år med mycket gott resultat. Under sommaren 1989 påbörjades ett större prov med sikte på att genomföra en full utbyggnad av tjänsten i hela landet till hösten.

Inom televerket gör man den bedömningen att en vanlig persondator med kommunikationsprogram kan komma att bli ett betydligt bättre alternativ än texttelefoner för de flesta hörselhandikappade. Prisutvecklingen för persondatorer är sådan att dessa blir allt billigare, medan motsatt utveckling förväntas för specialapparater med små volymer som texttelefon.

Utskottet förutsätter att post- och teleutredningen överväger frågan om ekonomiskt stöd för anskaffande av texttelefoner till sådana icke handikappade som ofta kommunicerar med döva texttelefonabbonenter.

Med hänvisning till det anförda och i avvaktan på utredningens resultat avstyrker utskottet motionerna.

I motion T807 (fp) framhålls att bestämmelserna om *abonnemangskostnader för institutionsboende, ideella föreningar och församlingar* bör ges en generös utformning.

Den sålunda aktualiserade frågan behandlas av post- och teleutredningen. I avvaktan på resultatet av utredningens arbete avstyrker utskottet motionen.

Motion T801 (c) gäller *telefonabonnemang för vissa gymnasieelever*. Motionären vill att ett gemensamt telefonabonnemang skall gälla för föräldrar och barn som bedriver gymnasiestudier och som under terminerna är bosatta på annan ort än föräldrarna.

Vad motionären synes åsyfta är att ingen avgift skall utgå för ifrågavarande gymnasieelevers telefonabonnemang. Utskottet kan för sin del inte ansluta sig till denna uppfattning. Motionärens önskemål synes i viss mån kunna tillgodoses genom att det är möjligt att få räkningen för ett teleabonnemang sänd till annan adressat än abonnenten. Med det sagda avstyrker utskottet motionen.

7. Vissa servicefrågor

I motion T803 (fp) uttalas önskemål om *enhetliga telefonnummer för vissa myndigheter*. Motionärerna vill att televerket reserverar en nummerserie eller ett fast telefonnummer som är lika inom varje riktnummerområde och som ofta anlitas av såväl andra myndigheter som näringsliv och allmänhet.

Enligt vad utskottet erfarit arbetar televerket för närvarande med en utökning av nummerserien från i dag 0 + 8 siffror (de 8 siffrorna avser

riktnummer utom 0 + abonnentnummer) till 0 + 9 siffror. Bakgrunden härtill är en brist på lediga telefonnummer i flera riktnummerområden, bl. a. 07-områdena inom Storstockholm. Utökningen av nummerserien syftar bl. a. till utvidga 08-området så att det även omfattar de nuvarande 07-riktnummerområdena. Omkoppling för utökningen skall vara genomförd till den 1 april 1992. Samtidigt kommer televerket att introducera specialnummer i den ledigblivna 07-serien. Efter den tidpunkten kommer det att finnas möjligheter för verket att erbjuda de kunder som så önskar enhetliga telefonnummer över landet. De kunder som vill ha denna tjänst kommer då att få betala den kostnad som de förorsakar för beläggning av nummerserier m.m. Trafikavgiften (inkl. avgiften för tjänsten) betalas av den uppringande.

I dag finns möjligheter för kunder som så önskar att erhålla enhetliga nummer i 020-serien. I denna serie betalar uppringaren *en* markering, medan mottagaren betalar resterande trafikavgifter.

I sitt av riksdagen godkända betänkande De allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och för budgetregleringen m.m. (FiU 1988/89:30, prop. 150, 151 och 100, rskr. 327, 328) framhåller finansutskottet att 020-systemet i ökad utsträckning bör tillämpas inom den statliga förvaltningen. Användningen av systemet är naturligtvis mest angelägen – säger utskottet – vid de statliga myndigheter, verk och företag som har omfattande serviceuppgifter gentemot allmänheten. Den närmare omfattningen av denna service bör övervägas av regeringen, sägs det vidare i betänkandet.

I avvaktan på de av televerket aviserade åtgärderna och resultatet av regeringens överväganden avstyrker utskottet motionen.

Enligt motion T811 (fp) bör samtliga *teleabbonenter i Östergötlands län* återfinnas i någon av länets två katalogdelar.

Utskottet har från televerket inhämtat att man där för närvarande ser över möjligheten att tillgodose ifrågavarande önskemål. I avvaktan på resultatet av översynen avstyrker utskottet motionen.

8. Kabel-TV

I motion T813 (vpk) yrkas att riksdagen hos regeringen begär en fullständig redovisning av televerkets satsning på kabel-TV-området.

Televerket lämnar varje år en redogörelse för kabel-TV-verksamheten i sin årsredovisning. Vidare lämnas en redogörelse för planeringen av verksamheten i treårsplanen. Någon ytterligare redovisning finner utskottet för sin del för närvarande inte erforderlig, varför motionsyrkandet avstyrks.

9. Hemställen

Utskottet hemställer

1. beträffande *inriktningen av televerkets verksamhet under perioden 1990–1992*

att riksdagen godkänner vad som förordas härom i propositionen,

2. beträffande *servicemål och ramar*

att riksdagen godkänner de servicemål och ramar som förordas i propositionen för televerkets verksamhet under perioden 1990–1992,

3. beträffande *telepolitiken inom EG*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T813 yrkande 1,
4. beträffande *grundläggande telekommunikationer*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T813 yrkande 2,
5. beträffande *en god teleservice*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T237 yrkande 2 i denna del,
6. beträffande *televerkets myndighetsutövning*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T815 yrkande 2,
7. beträffande *översyn av kvarvarande telemonopol*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T815 yrkande 3,
8. beträffande *televerkets verksamhetsform*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:T225 yrkande 25 i denna del och 1988/89:T815 yrkande 1,
9. beträffande *televerkets dotterföretag*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T815 yrkande 4,
10. beträffande *digitala teleförbindelser*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:T225 yrkande 25 i denna del och 1988/89:T815 yrkande 5,
11. beträffande *utbyggnad av datanät*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T237 yrkande 2 i denna del,
12. beträffande *teleinvesteringar av regionalpolitisk betydelse*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T812,
13. beträffande *televerksinvesteringar med inriktning på företagen*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T813 yrkande 6,
14. beträffande *modernisering av telenätet i norra Kalmar län*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T810,
15. beträffande *televerkets statskapital*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T234 yrkande 19,
16. beträffande *kostnadsanpassning av televerkets taxor m.m.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T815 yrkande 6,
17. beträffande *handikappades krav på telekommunikationer*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T802,
18. beträffande *avgiften för nummerupplysning*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:T804, 1988/89:T805, 1988/89:T806, 1988/89:T813 yrkande 5 och 1988/89:T816,
19. beträffande *texttelefonering för döva och talskadade*
att riksdagen avslår motionerna 1988/89:T809 och 1988/89:T814,
20. beträffande *abonnemangskostnader för institutionsboende m.fl.*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T807,
21. beträffande *telefonabonnemang för vissa gymnasieelever*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T801,
22. beträffande *enhetliga telefonnummer för vissa myndigheter*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T803,
23. beträffande *teleabonnenter i Östergötlands län*
att riksdagen avslår motion 1988/89:T811,

Stockholm den 19 september 1989

På trafikutskottets vägnar

Birger Rosqvist

Närvarande: Birger Rosqvist (s), Rolf Clarkson (m), Ove Karlsson (s), Elving Andersson (c), Sven-Gösta Signell (s), Görel Bohlin (m), Margit Sandéhn (s), Rune Johansson (s), Sten-Ove Sundström (s), Sten Andersson i Malmö (m), Rune Thorén (c), Viola Claesson (vpk), Roy Ottosson (mp), Jarl Lander (s), Yngve Wernersson (s), Anders Castberger (fp) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp).

Reservationer

1. Telepolitiken inom EG (mom. 3)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar med "Utskottet delar" och på s. 6 slutar med "avstyrks motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Inom två mandatperioder har regeringen inte bara accepterat de nyliberala steg på telepolitikens område som togs av den borgerliga regeringen. I praktiken genomdrivs nu idéerna – de få återstående monopolskyddade delarna inom televerket håller på att plockas bort.

Regeringen följer med stor ambition vissa signaler från EG. Enligt dokumentet Green Paper (Grönboken) räknar EG med att kommunikationerna kommer att växa från 2 till 7 % av bruttonationalprodukten under 1990-talet. Dessa förhoppningar har skapat en mängd forskningsprojekt med inriktning på nya vinstgivande nischer inom informationsteknologins områden. EG:s grönbok har mötts av både fackligt och politiskt motstånd i olika länder, främst därför att privata och makthungliga telebolag arbetar för att slå sönder samtliga statliga monopol. Protesterna från facket har inte påverkat den socialdemokratiska regeringen i Sverige – tvärtom har den anammat alla signaler om avreglering och upplösning av televerkets monopol.

Mot bakgrund av statens regionalpolitiska och sociala ansvar på teleområdet finner utskottet i likhet med motionärerna den tilltagande avregleringen och s.k. fria konkurrensen på detta område ytterst olämplig. De nyliberala krafter i Förenta staterna och inom EG som verkar styrande för utvecklingen på teleområdet där bör inte få tillåtas påverka den svenska telepolitikens utformning.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *telepolitiken inom EG*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T813 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

2. Grundläggande telekommunikationer (mom. 4)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "detsamma avstyrks" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening har de nya avancerade teknologisationsningar som televerket är engagerat i inget samband med sådana grundläggande telekommunikationer som gynnar teleabbonenterna i allmänhet. Nätutbyggnaden sker i alltför hög grad för att tillgodose företagets krav på överföring av datatrafik. Nuvarande nyliberala inriktning av telepolitiken bör enligt utskottets bestämda uppfattning avbrytas och ersättas med en politik som leder till förbättrad tillgänglighet och service för grundläggande telekommunikationer.

Vad utskottet sålunda anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *grundläggande telekommunikationer*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T813 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

3. En god teleservice (mom. 5)

Roy Ottosson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "berörd del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att televerket bör ges klara direktiv att bibehålla och förbättra sin service i glesbygd.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *en god teleservice*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T237 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

4. Televerkets myndighetsutövning (mom. 6)

Rolf Clarkson (m), Görel Bohlin (m), Sten Andersson i Malmö (m) och Roy Ottosson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar med "Riksdagens telepolitiska" och på s. 7 slutar med "avstyrker motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att televerkets affärsverksam-

het helt bör skiljas från myndighetsutövningen. Frekvenstilldelning inom radiokommunikationsområdet synes numera utgöra televerkets enda myndighetsuppgift. Den bör sålunda enligt utskottets mening snarast möjligt skiljas från affärsverksamheten.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *televerkets myndighetsutövning*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T815 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

5. Televerkets verksamhetsform (mom. 8)

Rolf Clarkson (m), Görel Bohlin (m), Sten Andersson i Malmö (m), Anders Castberger (fp) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Affärsverksformen, under vilken televerket bedriver sin verksamhet, har enligt utskottets mening en rad brister. Redan 1973 års affärsverksutredning påpekade det nödvändiga i att bl.a. televerket övergår till aktiebolagsform. Utskottet ansluter sig för sin del helhjärtat till denna uppfattning.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att motionsyrkandena tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *televerkets verksamhetsform*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:T225 yrkande 25 i denna del och 1988/89:T815 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

6. Televerkets dotterföretag (mom. 9)

Rolf Clarkson (m), Görel Bohlin (m), Sten Andersson i Malmö (m), Anders Castberger (fp) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "I sitt" och slutar med "detsamma avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att televerket förutsättningslöst bör utreda vilka av dess dotterföretag som kan säljas eller ges en bredare ägarkrets. Vidare bör enligt utskottets mening televerkets fyra divisioner, Radio, Industri, ADB och Kabel-TV i likhet med TELI byta företagsform och ingå i ett från televerket som affärsverk till ett fristående aktiebolag förändrat företag. Även för den gruppen bör det utredas vilka företag som på sikt bör ges en bredare ägarkrets. Med det anförda tillstyrker utskottet motionsyrkandet.

Vad utskottet nu anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 9 bort ha följande lydelse:

1989/90: TU2

9. beträffande *televerkets dotterföretag*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T815 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

7. Utbyggnad av datanät (mom. 11)

Roy Ottosson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "därför detsamma" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till de överväganden som enligt motionärerna talar för att datakommunikationerna bör byggas ut i regioner utanför storstadsområdena. Televerket bör därför även enligt utskottets mening ges de av motionärerna begärda direktiven.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:

11. beträffande *utbyggnad av datanät*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T237 yrkande 2 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

8. Teleinvesteringar av regionalpolitisk betydelse (mom. 12)

Viola Claesson (vpk) och Roy Ottosson (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "utskottet motionen" bort ha följande lydelse:

Televerkets investeringar i infrastruktur såsom ledningar, kablar m.m. har enligt utskottets mening stor betydelse för den regionala utvecklingsförmågan. I vårt alltmer datoriserade samhälle, där informationsflöden är minst lika viktiga som materialflöden, blir tillgången på bra telekommunikationer ofta avgörande för t.ex. företagsetableringar.

Mot den angivna bakgrunden synes det utskottet angeläget att riksdagen får en förbättrad insyn i och ett starkare inflytande över större investeringsprojekt. Som det nu är bestämmer televerket i alltför hög grad självt över mycket stora investeringar i kommunikationsnätet. Därmed avgör verket också i stor utsträckning var i landet de bästa utvecklingsmöjligheterna hamnar, liksom var möjligheterna blir betydligt sämre.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att utskottet tillstyrker motionen – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. beträffande *teleinvesteringar av regionalpolitisk betydelse*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T812 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

9. Televerksinvesteringar med inriktning på företagen (mom. 13)

1989/90:TU2

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "detsamma avstyrks" bort ha följande lydelse:

Teletekniken har – som framhålls i motionen – på senare år alltmer förfinats, till fördel främst för företagen. Kostnaderna för förbättringarna bärs emellertid enligt utskottets mening i alltför hög grad av dem som inte har mer avancerade telekommunikationsbehov än att ringa vanliga lokalsamtal. Kostnaderna bör enligt utskottets mening i högre grad än för närvarande belasta företagen genom att dessa påförs ökade teleavgifter.

Vad utskottet sålunda anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:

13. beträffande *televerksinvesteringar med inriktning på företagen* att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T813 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

10. Televerkets statskapital (mom. 15)

Anders Castberger och Ingrid Hasselström Nyvall (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "avstyrker motionsyrkandet" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör televerkets statskapital skrivas upp så att inleveranserna till statsbudgeten blir 450 milj.kr. utöver de 206,8 milj.kr. som regeringen räknar med för innevarande budgetår.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att syftet med motionsyrkandet torde få anses tillgodosett – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *televerkets statskapital* att riksdagen med anledning av motion 1988/89:T234 yrkande 19 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

11. Handikappades krav på telekommunikationer (mom. 17)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar med "I avvaktan" och slutar med "densamma avstyrks" bort ha följande lydelse:

Televerket har i dag ett uttalat ansvar att i sin verksamhet ta hänsyn till handikappades krav exempelvis i anpassning av system och produkter eller i sin forsknings- och utvecklingsverksamhet. Även om dess monopol nu upphör fortsätter verket att spela en dominerande roll på telekommunikationsområdet. Det är därför enligt utskottets mening väsentligt att televerket har kvar sitt ansvar för handikappfrågor.

Utskottet anser att de särskilda handikappinsatser på teleområdet som krävs bör finansieras solidariskt av alla som använder telesystemet. Det innebär således att även icke handikappade bör bidra till att underlätta för personer med funktionshinder att kunna använda telekommunikationer. Man kan också t.ex. i taxesättningen ta hänsyn till att en handikappad person ofta behöver längre tid för sin kommunikation.

Vad utskottet sålunda anfört – och som innebär att syftet med motionen torde få anses tillgodosett – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. beträffande *handikappades krav på telekommunikationer*
att riksdagen med anledning av motion 1988/89:T802 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

12. Avgiften för nummerupplysning (mom. 18)

Viola Claesson (vpk), Roy Ottosson (mp), Anders Castberger (fp) och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "utskottet motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Post- och teleutredningen har som nämnts till uppgift att närmare utreda statens regionalpolitiska och sociala ansvar på post- och teleområdena. Utskottet finner det för sin del synnerligen anmärkningsvärt att televerket – under pågående utredning – ensidigt har kunnat besluta om och genomföra den mycket drastiska höjning av avgiften för nummerupplysning som gäller sedan den 1 april innevarande år.

Höjningen drabbar främst dem som på grund av olika handikapp inte kan utnyttja telefonkatalogen. Det är enligt utskottets mening angeläget att de handikappade inte drabbas av extra kostnader enbart på grund av sitt handikapp. Detta gäller särskilt den relativt lilla andel av de handikappade som måste använda nummerupplysningen ofta.

Utskottet anser att handikappade i största möjliga utsträckning skall ges samma möjligheter som andra. Den rabatt som televerket har beslutat om och som innebär att teleavgiften sätts ned med 7 % på samtalsmarkeringarna är enligt utskottets mening alltför låg.

I avvaktan på slutförandet av post- och teleutredningens arbete samt riksdagens ställningstagande till de regeringsförslag som denna kan väntas föranleda bör regeringen enligt utskottets mening vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de handikappade inte får högre kostnader för nummerupplysning än de som gällde före den 1 april 1989. Till de åtgärder som bör övervägas hör höjningar av teleavgifterna för t.ex. företag och biltelefoninnehavare.

Vad utskottet nu anfört – och som innebär att samtliga de motionsyrkanden som nu är i fråga tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. beträffande *avgiften för nummerupplysning*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:T804, 1988/89:T805,
1988/89:T806, 1988/89:T 813 yrkande 5 och 1988/89:T816 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört,

13. Texttelefonering för döva och talskadade (mom. 19)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med "Inom televerket" och slutar med "utskottet motionerna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening bör post- och teleutredningen överväga om man genom subventionering kan underlätta för icke handikappade, som ofta kommunicerar med texttelefonabbonenter, att själva skaffa texttelefoner. Härmed skulle två väsentliga fördelar vinnas. För det första minskas kostnaderna för televerkets förmedlingscentraler. För det andra vinnas ett integritetsskydd i och med att ingen utomstående kan ta del av samtalet mellan den handikappade och den icke handikappade.

Vad utskottet sålunda anfört – och som innebär att motionerna tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 19 bort ha följande lydelse:

19. beträffande *texttelefonering för döva och talskadade*
att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:T809 och 1988/
89:T814 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet härom
anfört,

14. Kabel-TV (mom. 24)

Viola Claesson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Televerket lämnar" och slutar med "motionsyrkandet avstyrks" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets mening uppenbart att den nya teknik som televerket satsar på inte gynnar de vanliga telefonabbonenterna med deras behov av att ringa vanliga telefonsamtal. Enligt uppgift har televerket under de senaste sju åren bl.a. satsat 800 milj.kr. på kabel-TV med den uttalade ambitionen att kunna erbjuda ett bredbandsnät.

Televerket bör nu enligt utskottets bestämda uppfattning lämna riksdagen en fullständig redovisning av samtliga satsningar på kabel-TV. Till dess att riksdagen har behandlat denna redovisning bör ett moratorium införas för televerkets kabel-TV-utbyggnad.

Vad utskottet sålunda anfört – och som innebär att motionsyrkandet tillstyrks – bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *kabel-TV*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:T813 yrkande 4 som sin
mening ger regeringen till känna vad utskottet härom anfört.

1. Televerkets dotterföretag (mom. 9)

Viola Claesson (vpk) anför:

Jag delar utskottsmajoritetens uppfattning att avstyrka yrkandet i motion T815 (m) om att televerket bör låta utreda vilka av dess dotterföretag som kan säljas eller ges en bredare ägarkrets. Jag vill tillfoga att det enligt min mening inte bör kunna komma i fråga att televerkets styrelse – eller någon annan koncernstyrelse i de affärsdrivande verken – avgör vilka dotterföretag som skall finnas i koncernen.

2. Televerkets dotterföretag (mom. 9)

Roy Ottosson (mp) anför:

Jag anser att det är principiellt riktigt att de statliga företagen inte skall ägna sig åt verksamhet som saknar stort allmänintresse. De statliga företagen skall förstärka allmänintresset som sådant snarare än att vara en kommersiell verksamhet. Med hänsyn till den utveckling som har varit inom televerket på senare år är det rimligt att, såsom i motion T815 (m), kräva att televerket förutsättningslöst skall utreda vilka av dess dotterbolag som kan säljas. Däremot finner jag förslaget om att televerkets fyra divisioner skall ombildas till aktiebolag helt oacceptabelt. Jag kan därför ansluta mig till majoritetens uppfattning att avstyrka bifall till motion T815 (m) yrkande 4.

3. Televerkets statskapital (mom. 15)

Roy Ottosson (mp) anför:

Förslaget i motion T234 (fp) att dra in mer av televerkets vinst till statskassan innebär i princip att samhället får större kontroll över televerkets tillgängliga investeringsutrymme. Detta sammanfaller i någon mån med miljöpartiets förslag (se bl.a. reservation 8) att låta riksdagen behandla televerkets större investeringar, eller inriktningen av dess investeringar, i en normal demokratisk process.

Nackdelen med folkpartiförslaget är dock att investeringsutrymmet för offensiva investeringar i informationsteknologi och teleförbindelser minskar. Genom indragning till staten hamnar pengarna ju i en statskassa som används till andra ändamål. Därigenom skulle teleservicen på sikt försämrats och utvecklingen av informationsteknologi hämmas.

Det är min uppfattning att informationsutbytet och telekommunikationerna tvärtom skall utvecklas och stimuleras (se bl.a. reservation 7). Det är en förutsättning för ett utvecklat decentraliserat lågenergisamhälle.

Sammanfattning	1
Propositionen	1
Motionerna	2
1988 års riksdagsbeslut om telepolitikens mål och inriktning m.m.	4
Propositionens förslag	4
Utskottet	5
1. Telepolitikens inriktning m.m.	5
2. Vissa övergripande frågor om inriktningen av televerkets verksamhet	6
3. Televerkets verksamhetsform m.m.	7
4. Televerkets investeringar	8
5. Televerkets statskapital	10
6. Taxefrågor	10
7. Vissa servicefrågor	13
8. Kabel-TV	14
9. Hemställan	14
Reservationer	16
Särskilda yttranden	23